

Liikenneliikelaitos (HKL)

Ennuste: E3

Päivämäärä: 30.10.2024

Ennusteen tiivistelmä

- HKL:n tulosenuste on talousarviota alhaisempi, tulosenuste on 0,3 milj. euroa (TA 0,8 milj. euroa)
- Investointiennuste on talousarvion mukainen. Ennusteeseen kohdistuu pientä epävarmuutta siitä, kyetäänkö toteuttamaan kaikki loppuvuodelle suunnitellut investointityöt. Projekteittain on tunnistettu kuluvan vuoden aikana sekä ylityspaineita että ajoitusmuutoksia.
- Haastavan ja suuren julkisuuden saanut Rautatietorin metroaseman paloturvallisuuden parantamishanke saavutti onnistuneesti tärkeän välietapin, kun liikennöinti käynnistyi aikataulun mukaisesti syyskuun alussa. Rautatietorin metroaseman peruskorjaus jatkuu vielä loppuvuoden aikana. Myös muiden Mellunmäen haaralla liikennöintikatkoa edellyttäneiden investointien liikennöintikatkoa edellyttäneet työvaiheet toteutuivat siten, että liikennöintiä voitiin käynnistää asteittain suunnitellusti.

Ennusteen analyysi: talousarvion toteutumiseen vaikuttavat tekijät (käyttötalous, irtaimen investoinnit sekä palvelukustannukset) sekä niiden johdosta käynnistetyt johtamistoimenpiteet**Käyttötalous**

Tilikauden tulosenuste on 0,3 milj. euroa eli 0,5 milj. euroa talousarviota alhaisempi.

Liikevaihto on 160,1 milj. euroa eli 3,7 milj. euroa talousarviota vähemmän. HSL:n infrakorvausten ennuste on 63,4 milj. euroa eli 2,7 milj. euroa talousarviota enemmän. Muut myyntitulot (LM-kunnossapitolaskutus) on ennustettu olevan 19,5 milj. euroa eli 3,6 milj. euroa talousarviota vähemmän.

Kaupungin tuen ennuste on 17,3 milj. euroa eli 2,4 milj. euroa talousarviota vähemmän. Tuella korvattavia infrainvestointien poistoja ennustetaan toteutuvan talousarviota vähemmän.

Kaupunkiliikenteen alihankintalaskutuksen ennuste on 110,4 milj. euroa eli 2,1 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa. Merkittävin nousua selittävänä tekijä ovat talousarviota suuremmat PTS-vuosikorjaukset. Asemien kuntoarvioita on päivitetty viime vuoden aikana ja PTS-vuosikorjauksien tarve osoittautui suuremmaksi vuodelle 2024 kuin talousarviovaiheessa arvioitiin. PTS-vuosikorjauksia on myös siirtynyt vuodelta 2023 vuodelle 2024.

Poistojen ennustetaan olevan 33,7 milj. euroa eli 3,6 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa. Investointihankkeiden valmistusajankohdat ovat siirtyneet talousarviovaiheessa arvioidusta ja poistoja ei ehdi kertyä vuodelle 2024 talousarviovaiheessa arvioidusti.

Investoinnit

Vuoden 2024 investointiennuste on 67,4 milj. euroa, joka on samalla tasolla talousarvion kanssa. Investointien toteuma 1–9/2024 on 47 milj. euroa.

Sitovat toiminnan tavoitteet

Sitovista tavoitteista asiakastytyväisyystavoitteen, luotettavuuden ja tilikauden tulostavoitteen ennustetaan tässä vaiheessa toteutuvan tavoiteasetannan mukaisesti.

Liikennöinnin luotettavuus on ollut alkuvuoden aikana hyvällä tasolla, 99,89 %. Vain vuoden ensimmäinen kvartaali oli hieman alle tavoitteen, mutta sen jälkeen Q2 ja Q3 kvartaaleissa tavoitteeseen on päästy. Ajamattomuudet ovat aiheutuneet lähinnä kaluston teknisistä häiriöistä. Ennustetaan, että asetettu tavoite tullaan saavuttamaan koko vuoden osalta.

Rautatien metroaseman paloturvallisuuden parantamishankkeen sekä muiden metron Mellunkylän haaralla kesällä toteutettujen hankkeiden aiheuttamat poikkeamat normaaliin liikennöintiin tunnistetaan edelleen riskiksi matkustajien asiakastytyvyydelle. Kevään tutkimuksessa asiakastytyväisyys oli korkealla tasolla, mutta tutkimuskausi ajoittui keväälle ennen kesän rakentamishankkeita, eikä syksyn osalta ole vielä käytettävissä uusia asiakastytyväisyystuloksia, joten hankkeiden todellista vaikutusta vuoden kokonaistulokseen ei vielä kyetä arvioimaan. Kuitenkin hankkeiden aikainen asiakkailta saatu palaute on ollut positiivisen ymmärtävää hankkeita kohtaan, minkä vuoksi ennustetaan, että asetettu tavoite tullaan saavuttamaan, vaikka tavoite tunnistetaan poikkeusliikennetilanteen vuoksi haastavaksi.

Määrä- ja talousarviotavoitteet (suoritteet)

Metroliiikenteen liikennesuoritteita arvioidaan toteutuvan hieman talousarviossa arvioitua vähemmän, johtuen Rautatien metroaseman paloturvallisuuden parantamishankkeen aiheuttamasta katkosta. Tästä syystä kesäliikennettä ja harvempaa liikennöintiä on kuukauden verran enemmän kuin aiemmin arvioitiin.

Arvio talousarviovuoden tavoitteisiin (sitovat ja muut), palvelutuotantoon, muuhun toimintaan ja toimintaympäristön muutoksiin liittyvistä merkittävistä riskeistä ja hallintatoimenpiteistä.

Sitovien tavoitteiden toteutumisen osalta riskit liittyvät asiakastytyvyyden tavoitteen (4,13) saavuttamiseen. Mm. Rautatien metroaseman paloturvallisuuden parantamishankkeen aiheuttamat kesän liikennöintikatkot ja poikkeamat normaalitilanteesta tunnistetaan riskiksi matkustajien asiakastytyvyydelle. Ennakoivaa ja työnaikaista matkustajainformaatiota tuotettiin yhteistyössä HSL:n kanssa.

Metroinfraan kertyneen korjausvelan kuntoon saattaminen aiheuttaa liikennöintikatkoja, joiden haittojen minimointia priorisoidaan hankkeiden suunnittelussa. Mahdollisen liikennöintikatkon tehokas hyödyntäminen myös kunnossapidon töissä on tärkeää. Kesän 2024 metron liikennöintikatkojen aikana toteutetut poikkeusliikennejärjestelyt, investointihankkeiden sujuva toteutus ja liikenteen uudelleen käynnistys edellyttivät useiden metron liiketoiminta-alueiden läpileikkaavien prosessien yhtäaikaista muutostenhallintaa. Toimenpiteiden valmisteluun ja toteutukseen oli käynnissä säännöllinen riskiperustainen seuranta. Tulevien vuosien liikennehaittaa aiheuttavia hankkeita tunnistetaan & ohjelmoidaan yhteistyössä HSL:n ja Kymppin kanssa.

Metroa palvelevien rakenteiden ja järjestelmien tekninen kunto ei välttämättä mahdollista korjausinvestointien kytkemistä tämänhetkessä kiinteistömarkkinatilanteesta epävarmaan kaupalliseen kaupunkikehittämiseen. Kokonaisvaltaisemman peruskorjauksen siirtyessä joudutaan huonokuntoisten asemien ja järjestelmien pikakorjaustoimenpiteitä kiirehtimään niiden toimintavarmuuden, turvallisuuden ja viihtyisyyden varmistamiseksi.

lääks metroinfra muodostaa haastavan toimintaympäristön, jossa ennakoimattomia lisä- ja muutostöitä on vaikea välttää. Tiivis sidosryhmäyhteistyö on tärkeää, jotta rakenteiden kuntoarvioiden tarkentuessa säilytetään tarvittaessa valmius myös hankkeiden uudelleenohjelmointiin liikennehaittojen minimoimisen näkökulmasta. Kokemukset käynnissä olevista hankkeista hyödynnetään seuraavien hankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Investointien ja kunnossapidon toteuma-asteen parantamiseen vastataan panostuksilla mm. tiedolla johtamiseen (kuntoarviot, lähtötiedot, projektidokumentaatio), pitkän tähtäimen suunnitteluun, projektien hallintaan ja hankintatoimeen. Varaosa- ja materiaalitöiden pidentyneet toimitusajat vaativat edelleen paikoin erityistä seurantaa ja huomiota.

Kuvaus strategisten tavoitteiden toteutumisen edistymistä ennustekaudella:

Vastuullinen ja kestävä talous

Koronapandemian seurauksena tapahtunut matkustajamäärien pieneneminen yhdessä yleisen kustannustason nousun kanssa haastaa joukkoliikenteen rahoitustilannetta. HSL tulee arvioimaan metron jatkosopimuskauden jälkeistä hankintatapaa osana koko seudun raideliikenteen hankintastrategiaa. HKL tuottaa arvioinnin pohjaksi HSL:lle tietoa liikennöinnin kustannustasosta. Metroliiiketoiminnassa tuottavuutta parannetaan turvallisuuden ja laadun reunaehdot huomioiden.

Metron ja ratikan kunnossapidon synergiaa pyritään HKL-Kaupunkiliikenneyhtiö yhteistyössä mahdollistamaan metron ja ratikan erillisistä omistusrakenteista huolimatta. Metron ja ratikan kaluston vara- ja vaihto-osatuotanto tullaan keskittämään Roihupellon metrovarikolle, jossa on käynnissä kasvavien suorittemäärien vuoksi varikon laajennusosan rakennustyöt. Samoissa tiloissa on tarkoitus tuottaa palveluita molemmille liikennemuodoille samaa tuotantolaitteistoa ja henkilöstöä hyödyntäen.

Loppuvuonna käynnistyvässä, uuden M400-junakaluston hankinnassa painotetaan elinkaarikustannusten huomiointia. Mm. kaluston huolto-ohjelman optimoinnilla voidaan mahdollistaa junien suurempi käyttöaste ja mahdollisesti myös pienempi varakalustomäärä. Kalustomäärää optimoidaan yhdessä HSL:n kanssa hankkeen edetessä. Myös M300-junakaluston peruskorjauksessa optimoidaan huolto-ohjelman sisältöä erillisten tutkimusten perusteella.

Viihtyisä kaupunki ja segregaatoin ehkäiseminen

HKL:n toiminnassa on keskeistä varmistaa olemassa olevan metrojärjestelmän luotettavuuden vaatimien peruskorjausten ja korvausinvestointien toteuttaminen sekä kaupungin tulevaan kasvuun varautuminen. Metron junien kulunvalvontajärjestelmän luotettavuuden turvaavan ja tulevaisuuden kapasiteettitarpeet tyydyttävän METKA-hankkeen hankintavaihe on käynnissä ja toteutusvaihe alkaa vuonna 2025. Hankkeessa tehtävät järjestelmäinvestoinnit ovat kustannustehokas tapa lisätä kapasiteettia ilman isoja infrainvestointeja. Metroradan ja -infran kunnossapidon toteuma-asteen parantamiseksi varmistetaan toimintaa tuottavan organisaation riittävät henkilöresurssit ja kehitetään tukiprosessien toimivuutta.

lökkään metro-omaisuuden ja siihen liittyvien järjestelmien kunto tulee edellyttämään jatkossakin säännöllistä peruskorjausta myös sijainniltaan keskeisillä alueilla. Liikennekatkoja ei voida täysin välttää, mutta kaupungin ja HSL:n yhteistyössä pyritään minimoimaan haitat ottaen hankkeiden ajoituksessa huomioon myös muuhun liikennejärjestelmään suunnitteilla olevat poikkeustilanteet.

Rautatien alueelle kohdistuvien eri toimijoiden kehittämis-, korjaus- ja uusimistarpeiden kaupunkiyhteinen koordinaatio on käynnistetty ja yhteistyö tiivistyy edelleen hankkeiden suunnittelun edetessä vuoden 2024 aikana. Kaupunkiudistusalueelle sijoittuvan Kontulan metroaseman peruskorjaus käynnistyy vuoden 2024 aikana. Herttoniemen metroaseman toimintavarmuuden ja viihtyisyyden parantamiseen liittyvän kunnostushankkeen suunnittelu ja toteutus etenee. Myös Itäkeskuksessa pyritään edistämään kunnostushankkeen suunnittelua.

Metron liikennöintiä koskeva jatkosopimus on hyväksytty sekä HSL:n että HKL:n toimesta vuoden 2024 aikana.

Kunnianhimoinen ilmastovastuu

HKL käyttää toiminnassaan ympäristösertifioitua sähköä. Metrossa on käytössä DAS-ajonohjausjärjestelmä, joka ohjaa kuljettajia energiatehokkaaseen ajoon. Pitkällä tähtäimellä siirrytään kohti metron puoliautomaattista liikennöintiä, joka mahdollistaa entistä tarkemman sähkönkulutuksen optimoinnin. Sähkönkulutuksen mittaroinnin kehittämisellä luodaan edellytyksiä aikaisempaa paremmalle seurannalle. Roihupellon metrovarikon katolla olevalla aurinkovoimalalla tuotetaan noin 9 % varikon käyttämästä sähköstä.

M400 -metrojunakaluston hankinnassa painotetaan ympäristönäkökohtien huomioimista junien koko elinkaaren ajalta. Tämä koskee sekä osaavaa suunnittelua, kestävien ja ympäristöystävällisten materiaalien ja laitteiden käyttöä, niiden kierrätettävyyttä, osien ja osakokoonpanojen helppoa korjattavuutta sekä alhaista energiankulutusta.

Kehitystoimenpiteet hiilineutraalisuuden edistämiseksi keskittyvät erityisesti rakentamisprojektien päästöjen vähentämiseen, sillä merkittävimmät päästöt syntyvät rakentamisesta. Vähäpäästöisen betonin ja kiertotalousmateriaalien käytön mahdollisuutta kartoitetaan käynnissä olevissa rakentamishankkeissa. Työkoneiden ja työmaatoiminnan fossiilivapautta edistetään. Asemainfraa peruskorjattaessa panostetaan kiinteistöjen energiatehokkuuteen.